

5 Delprov C

5.1 Anvisningar för bedömning av delprov C: Skrivuppgift

Till skillnad från att bedöma elevers skriftliga svar på läsuppgifter som helheter har lärare stor vana vid att göra helhetsbedömningar av den sorts skrivuppgift som traditionellt kallas uppsats. Visserligen kan bedömningarna skilja sig åt mellan lärare, i extrema fall dessutom ganska mycket, men det finns ingenting som visar att en helhetsbedömning skulle bli mindre tillförlitlig än bedömning av en rad separata drag i texten som slutligen räknas ihop. Snarare är det väl så att man som bedömare mer eller mindre medvetet arbetar med en uppsättning kriterier för vad som är en bra text och vad som skiljer en bra text från en mycket bra eller mycket dålig. Sådana kriterier för kvalitet i texter har utvecklats i bedömningsunderlaget. De är schematiskt uppställda i ett rutsystem.

Kvalitetskriterierna kan också diskuteras med elever, och rutschemat finns därför återgivet även i det gröna häftet, tillsammans med de elevtexter som läraren eventuellt använder i klassen. Varje elevtext som exemplifieras har bedömts av minst tre av varandra oberoende bedömare, och det gäller även de texter som utgör bedömningsunderlag på följande sidor.

Trots erfarenhet och anvisningar kan man som bedömare bli osäker om bedömningen när elevens text inte riktigt stämmer med anvisningarna. Provgruppens bedömare hade anledning att diskutera detta vid en bedömningskonferens och exemplifierade sin hållning på följande sätt. Om ämnesbehandlingen är tveksam ska bedömningen påverkas neråt på skalan. Ett tveksamt VG får stanna vid G, till exempel. Om eleven valt ämnet Att byta skola och berättar om högstadietiden, inför vilken han sannolikt bytt skola, men inte fokuserar bytet, är detta ett fall av tveksam ämnesbehandling. Om en elev skriver om något helt annat än vad rubriken vid generös tolkning antyder, kan texten inte bedömas inom ramen för provet.

Varje skrivuppgift knyts till någon mer eller mindre tydlig genre, som brev, krönika, artikel i skoltidningen osv. För elever i skolår 9 kan man inte begära att genreanpassningen ska bli perfekt. Om eleven exempelvis skriver ett brev som utan ansträngning av läsaren uppfattas som ett brev bör man kunna overse med att hela brevformen med datum, tilltal, hälsnings- och avslutningsfraser och liknande inte är fullständig. För den skribent som träffar genren rätt är detta naturligtvis ett plus vid bedömningen av texten.

5.2 Kvalitet i elevtext – bedömningsunderlag svenska

Typiskt för texten	Godkänd	Väl godkänd	Mycket väl godkänd
1 Kommunikativ kvalitet Begripligt innehåll: röd tråd Klart syfte: fokus Medvetenhet om mottagaren	<ul style="list-style-type: none"> • strävar efter anpassning till läsaren • redovisar händelser mer än förmedlar upplevelser 	<ul style="list-style-type: none"> • anpassad till läsaren • förmedlar upplevelser och engagemang • förmedlar reflektioner, relevant information • visar självständighet 	<ul style="list-style-type: none"> • väl anpassad till läsaren • tolkar och värderar upplevelser
2 Uppslag och tanketrådar Idéer Genremedvetande	<ul style="list-style-type: none"> • relevanta uppslag antyder helheten • de flesta uppslag utvecklas något 	<ul style="list-style-type: none"> • relevanta uppslag och egna synvinklar utvecklas • kreativa idéer 	<ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar genrens möjligheter
Resonemang och trovärdighet	<ul style="list-style-type: none"> • den egna tankegången framgår och är delvis underbyggd • relevant kunskap förmedlas 	<ul style="list-style-type: none"> • den egna tankegången hålls kvar i större delen av texten • ansatser till kritiskt resonemang 	<ul style="list-style-type: none"> • kritiskt och väl underbyggt resonemang
Detaljer och konkretion	<ul style="list-style-type: none"> • konkretion/exempel • detaljer med begränsad betydelse för helheten 	<ul style="list-style-type: none"> • träffande exempel • relevanta detaljer med betydelse för textens helhet 	<ul style="list-style-type: none"> • god balans detaljer/översikt, personligt/allmänt
3 Sammanhang och disposition	<ul style="list-style-type: none"> • sammanhang främst kronologiskt • någorlunda tydlig struktur, t.ex. början/slut passar till ämnet 	<ul style="list-style-type: none"> • sammanhang inte endast kronologiskt • klar struktur och tydligt fokus på ämnet 	<ul style="list-style-type: none"> • säker uppläggning, stundom elegant
4 Språk Ordförråd Formulering Meningsbyggnad Stil	<ul style="list-style-type: none"> • ordvalet kan vara begränsat för uppgiftens krav eller textens syfte • meningsbyggnaden korrekt, enkel, föga varierad • få språkfel som inte stör läsningen 	<ul style="list-style-type: none"> • strävan efter varierat ordval • omväxlande meningsbyggnad • strävan efter att anpassa stil efter ämne/situation • strävan efter personlig stil 	<ul style="list-style-type: none"> • varierat och precist ordval • varierad menings- och styckeuppbyggnad • god stilistisk anpassning efter ämne/situation
5 Skrivregler Interpunktion Styckemarkering Stavning	<ul style="list-style-type: none"> • relativt korrekt • viss formell osäkerhet som inte stör läsaren 	<ul style="list-style-type: none"> • få formella fel • överensstämmelse mellan formen och innehållet 	<ul style="list-style-type: none"> • få formella fel • gott bruk av markörer: skiljetecken, stycken, rubriker

5.3 Underlag för bedömning – skrivuppgifter, elevtexter och kommentarer

Uppgift 1. Mina skolår

Du går nu din sista termin i grundskolan. Nu får du tillfälle att tänka tillbaka på din skoltid och försöka minnas. Du kanske tänker på hur det var att börja skolan, det första skolåret, under mellanstadietiden eller hur det känns nu när du snart lämnar grundskolan.

Skriv en *krönika* för er skoltidning och berätta minnen och intryck från din skoltid!

Analys av ämnet

Ämnet inbjuder till berättande och återblickar och det är de egna erfarenheterna som står i centrum. Samtidigt ska texten vara en krönika och passa in i en skoltidning, vilket innebär att den strikta kronologin för ett år i taget inte måste följas: intressanta och karakteristiska nedslag från skoltiden är en bra lösning. Innehållet bör också vara av intresse för fler än skribenten själv, något som kräver en växling mellan generellt och personligt.

Vi visar tre texter som har vissa likheter, men som är kvalitativt olika.

Elevtext 1

Mina år i skolan!

Att börja lekis var ett stort steg i livet, framför allt när man var så liten.

Man skulle få vara helt själv, den ända hjälpen man hade var kompisarna.

Man var nog allt lite nervös första dagarna. I lekis blev jag och mina två kompisar Anna och Johanna hämtade av en taxi. Den stannade precis framför huset.

När vi gick på lekis började en grupp vi sju och slutade vid tolv. En grupp började vid tio och slutade vid två.

Jag, Anna och Johanna gick i den gruppen som började vid tio.

Lekis var ju ingen allvarlig tid under skolgången. Jag tror att lekis är den bästa och mest lugnaste tiden under dessa år.

Det var också tiden då alla höll ihop och lekte tillsammans.

Men lite mer allvar blev det när man började ettan. Då var det minsan ingen taxi som hämtade oss utanför huset, då skulle man börja åka buss tillsammans med de lite äldre barnen.

Första dagen i bussen, det kommer jag nog ihåg mest av allt.

Allt började med att man gick in i bussen och såg att det var tjockt med folk, och det gjorde inte saken lättare.

Men jag gick längre och längre bak, Längst bak långt där inne hittade jag en liten plats. just där nere satte jag mig. Jämte mig sat det en kille som kunde ha gått i åttan eller nian. Han började prata med mig och han frågade ifall det var första dagen i skolan. Jag svarade givet vis: Ja.

Jag kände mig genast lite lättad.

De hade först hämtat folk i Rottne, och sedan åkt en jättelång runda för att hämta oss. I slutet av resan var det en kille som spydde på golvet där alla skulle gå. Men killen jag pratade med hjälpte mig över alltihopa.

När vi sedan började fyran, var det bara vi som gick i fyran just då, vi gick i en och samma klass.

Det var skönt. Vi var runt 18 stycken.

Alla hade kul tillsammans, vi var både killar och tjejer.

När man sitter och tänker tillbaka så tror jag att det var den roligaste tiden under hela grundskolans gång.

När vi sedan började femman blandades vi tillsammans med sexorna.
Men vi hade så få lektioner tillsammans så det gjorde inte så mycket.

Mellan sexan och sjuan under sommaren, var man jättenervös.
Man viste int vilka det var från Tolg och Rottne som skulle börja i vår klass.
Men det gick rätt bra tillslut i alla fall.

Första gången man kom in i klassen kollade man runt, längs bak så såg jag en söt tjej fast ändå trodde jag att hon var en riktig bitch.
Johanna bjöd oss alla på tuggumin, och jag tror att på så sätt allting började.
Nu efter hela tre år i högstadiet har det visat sig att sju tjejer i min klass inklusive mig är nästan fast klistrade.
Så bra kompisar är vi.
Hon jag trodde var en riktig bitch, det visade sig vara en av de mest bästa kompisar man kan tänka sig att ha.
Vi alla tjejer är tillsammans både på skoltid och fritid.
Men kommer tyvärr att skiljas, för att gå egna vägar här i livet.
Det är lite mindre än två månader kvar på grundskolan, och jag tror att många vill börja gymnasiet, för att göra det de själva vill.
Men alla dessa år tror jag att man alltid kommer att ha många fina minnen av.

Kommentar och bedömning

Texten har bedömts som en *godkänd* lösning av uppgiften.

Skribenten har inte lyckats hitta krönikans form. I stället för att göra några nedslag i betydelsefulla händelser återger hon något från varje skolår, även om hon inte alltid har så mycket att berätta. Eftersom skribenten redovisar händelser mer än förmedlar upplevelser blir texten inte så intressant. Till detta bidrar också att de egna reflektionerna är få.

Stoff saknas dock inte. Man skulle önska att den här eleven hade valt att utveckla avsnitten som handlar om första dagen i ettan och första dagen i sjuan. Båda dessa stycken handlar ju om hur andra elever har hjälpt henne komma över nervositet. Med en sådan infallsvinkel skulle texten mer likna en krönika, och den skulle bli roligare att läsa. Högstadiepojken som hjälper den lilla flickan i ettan över spypölen i bussen framkallar bilder väl värda att spinna vidare på.

Sammanhanget är strikt kronologiskt. Berättandet startar i lekistiden och avslutas där eleven befinner sig just vid skrivtillfället. Det finns endast en ansats till avslutande resonemang ("många fina minnen...").

Språket är vardagligt och ordvalet tämligen begränsat med många talspråksformer. En formell osäkerhet märks, som i dubbel komparation ("mest lugnaste"), ett och annat stavfel och brister i interpunktion och styckeindelning. Satserna är ofta korta och meningsbyggnaden är föga varierad, men skribenten saknar inte förmåga till mera utbyggd meningskonstruktion, vilket den näst sista meningen exemplifierar.

Elevtext 2

Mina nio Skolår

”Snart är man där igen, vid det välkända vägskelet. Man ska välja väg igen. Jag börjar bli van ...

Vart man än är, vid bussen, i omklädningsrummet eller i fritidsgården hör man (om) det kända samtalsämnet; skolan. Ibland bra saker, ibland sämre saker. Just nu är ju det hetaste samtalsämnet SOMMARLOVET! Jag kan bli ganska irriterad när jag lyssnar på olika människor som pratar om skolan. Skit om lärarna, klagomål om schema och maten o.s.v. Men om inte skolan fanns då? Var skulle man då ta vägen. Ibland kan jag tänka på de som inte får gå i skolan, och skulle göra allt för att få det. Det kan vara bra att ha i bakhuvudet.

Ett stort steg var ju att börja ettan. Jag kommer ihåg hur nervös jag var första dagen. Jag stod där med mamma vid min sida, och spanade efter kompisar och var mycket nervös. Jag kan inte tänka tillbaka på min skoltid i låg- och mellan stadiet som annat än en tid med lek, kompisar och viljan att lära sig saker. Min lärare i lågstadiet kommer jag alltid att minnas, när jag tänker på henne blir jag bara glad, hon fick varje person att känna sig speciell.

I årskurs fyra började man med årskursblandade klasser. Det var ju också något nytt, att gå med elever som var ett år mindre än mig själv. Kanske var det roligare för dem, att gå med de som var äldre än de själva. Jag tycker det är roligt nu när man känner en del åttor också.

Sen är det ju faktiskt en ganska stor förändring att börja högstadiet också. Några månader innan sommarlovet skulle man önska klasskompisar. Jag tror att man fick välja tre stycken. Jag kom med alla jag önskade. Så kom allt det nya; Ny skola, nya lärare, betyg och mycket nya människor. Jag upplevde sjuan som ett år där jag hade press på mig. När jag tänker tillbaka nu, så var ju sjuan rätt lugn. Det var bara att man inte var van vid fler än en eller två läxor per vecka. Åttan blev mer hektisk, det blev mer allvar i det hela. Man hade hela tiden betygen i bakhuvudet. Fick jag inte minst VG på ett prov, blev jag besviken på mig själv. Det är när man har kommit så här långt som till nian, som man lär sig att inte pressa sig själv så mycket. Vissa ämnen har man lättare för, andra får man kämpa mer i. Så är det ju faktiskt genom hela livet, ibland flyter det bara på, ibland får man kämpa sig igenom svåra saker.

Nyligen har det varit ett stort val till i mitt liv. Det val som jag menar är gymnasievalet. Jag tycker det ska bli skönt att gå vidare nu. Ändå är det en stor trygghet att stiga på bussen till min lilla skola varje dag. Fast när man gått på en skola i tre år, känner jag att det finns mycket mer därute som väntar på mig. Just nu vet man ingenting om hur det kommer bli framöver, men det blev ju bra när jag började här, så gymnasiet blir säkert också bra.

Jag har lärt mig att ta en dag i taget, det går aldrig att skynda på tiden, jag tror det är lika bra att njuta av den istället. Jag kommer möta många fler vägskeäl i mitt liv, men som sagt, det får man ta när det kommer”

Kommentar och bedömning

Denna text har bedömts med betyget *Väl godkänd* av bedömargruppen.

Efter en allmän inledning med avstamp i nuet gör skribenten fyra nedslag i händelser som varit betydelsefulla under grundskoletiden. Hon beskriver lågstadiet som en bekymmersfri period, talar om vad som kan vara positivt med att gå årskursblandat och berättar om högstadiet som en tid då kraven ökar, men då även insikterna kommer (”Så är det ju faktiskt genom hela livet”). Varje sådant nedslag avslutas med en kort personlig reflektion. Avslutningen knyter an väl till inledningen. Det finns alltså en klar struktur och ett tydligt fokus på ämnet.

Skribenten utgår från sig själv, men berättar om sådant som många läsare kan känna igen sig i. Så ska det ju också vara i en krönika som riktar sig till andra elever på den egna skolan. Texten är därmed väl anpassad till de tänkta läsarna, men den förmedlar information och reflektioner mer än den bjuder på tolkning och värdering av upplevelserna skribenten återger.

Ordval och meningsbyggnad ligger på en ganska avancerad nivå, även om kvaliteten bitvis är ojämn. Det förekommer några riktigt skickliga konstruktioner (t.ex. ”Jag kan inte tänka tillbaka på min skoltid /.../ som annat än en tid med lek”), men också en hel del meningar som består av en enda huvudsats, vilket blir negativt för sammanhanget. Även satsradning förekommer. Läsningen störs också av det rikliga användandet av pronomenet ”man”. En växling mellan generellt och personligt bör kunna uttryckas mer varierat än med hjälp av ett obestämt pronomen.

Sammantaget skulle ändå språket fungera väl i det tänkta sammanhanget: texten skulle kunna användas som en krönika i en ungdomstidning.

Elevtext 3

Mina nio skolår

Om en vecka är det alltså dags för den traditionella avslutningen. Och om allt blir som vanligt är dagen gråmulen, man hör inte vad kören sjunger och kläderna man inhandlat för dyra pengar har på ett oförklarligt sätt fått fläckar.

Riktigt som vanligt blir det kanske ändå inte i år, för iår är det dags att säga adjö på riktigt. Inte, ”vi ses till hösten”, nej, adjö för gott. Så när vi står där uppklädda och långtansfulla kommer allt överskuggas av vemod, i alla fall för min del.

Med tanke på detta avsked, eller vad man ska kalla det, är det inte konstigt att man blir nostalgisk. Fler än ett minne framträder från min nioåriga skolgång. För utan skolan skulle jag definitivt inte vara den som jag idag är.

Det började redan på avslutningen på lekis. Jag kommer så väl ihåg när vi skulle öva på sommarsånger som vi skulle sjunga för föräldrarna på avslutningskvällen. Redan då föddes revolutionären i mig, för ”Idas sommarvisa” var det inte tal om, nej, vi skulle prompt sjunga ”We are all the winners”. Saken var bara den att vi inte kunde annat än raden ”We are all the winners”. Men som de glada och entusiastiska sexåringar vi var tog vi i för kung och fosterland på dessa rader. Resten, ja det fick vår snälla fröken Helene sjunga.

Under de fem första åren i skolan var jag en mycket framträdande person, eller det tyckte ialla fall jag. Jag ville styra och ställa, och det var inte sällan det var jag som kom med de mest galna lekar och upptåg. Jag var vad man kan kalla lite småvild. Detta fick sig dock en törn när jag fick syn på i vilken klass jag hade hamnat till hösten när femman skulle börja. Jag älskade klassen jag gick i i fyran men nu hade jag och fem till hamnat med, för oss, helt okända sexor. Helt plötsligt var min vildhet som bortblåst. För det är en sak att vara vild när man känner sig trygg med människorna omkring sig och en helt annan att vara det i närvaro av folk man knappt pratat med. Så är det med allt, sällskapet formar människan.

Jag ville inte gå i den klassen, inte till något pris. Så jag och Louise satte oss på tvären och gjorde upp ”Våga vägra anpassnings” planer. Det hela slutade dock med att vi, efter övertalning och mutning (!) började i klassen vi blivit placerade i. Det var inte så farligt, jag lever ju än, men rebellen i mig dog (eller la sig i alla fall för att vila). Kanske var det bäst så, för lugnare, det blev jag.

Nu för tiden är jag något av ett mellanting. Jag är långt ifrån den rebell jag en gång var, men chocken från femman har lagt sig och jag kan än idag få vissa behov av att göra ett smärre uppror. Det är svårt att sätta fingret på hur skolan har format mig, men att den har gjort det är ju alldeles uppenbart. Det är ju trots allt den som har upptagit all min ork och tid i i nio år. Jag brukar faktiskt sakna skolan under längre lov. Det händer faktiskt en hel del i skolan, och om det inte gör det kan man ju alltid skvallra om vad som har hänt utanför...

Jag har aldrig gillat avsked, och jag tror att det inte bara kommer vara jag som faller en tår på fredag. Men allt har ett slut, inget varar för evigt. Och jag har ju tre år kvar i skolan, i och för sig med nya människor i en ny miljö. Efter viss rehabilitering under sommaren ska det, trots saknad efter ”det gamla vanliga” bli spännande när Katedral slår upp sina portar i augusti. Utan förändring stannar människan.

Kommentar och bedömning

Denna krönika som verkar vara skriven med stor entusiasm har bedömts med betyget *Mycket väl godkänd*.

Efter en rapp inledning som väl åtskilliga niondeklassare kan känna igen sig i, blickar skribenten tillbaka på sina år i grundskolan. I de tidigare elevexemplen har eleverna valt att berätta om några olika händelser, som egentligen inte har så mycket gemensamt. Den här eleven har istället valt att sätta fokus på hur den egna personligheten har förändrats under skoltiden och vad förändringen berodde på. Hon tolkar och värderar sina upplevelser. Även om hon utgår ifrån sig själv, förmår hon höja reflektionerna hon gör till ett allmänt plan. Hon berättar hur hon har påverkats av människorna runtomkring och konstaterar att så är det ju för alla människor. Därmed kan man säga att skribenten utnyttjar genrens möjligheter väl. I tidningskrönikor är det ofta en personlig upplevelse som får bilda fond till en viktig iakttagelse man gjort.

Även om texten inte saknar missar i språket, måste man säga att detta är en stilistiskt säker skribent. Hon vågar ta ut svängarna i sättet att formulera sig och det hela blir mycket livfullt. Indelning i stycken finns, men är inte korrekt genomförd. Detta skulle dock den här eleven lätt kunna rätta till. Man skulle då också vilja be henne ta bort den allra sista meningen som stör den lättsamma tonen.

Uppgift 2. Att byta skola/Att byta klass

Att byta skola eller att byta klass och få nya kamrater och lärare kan vara något positivt, intressant och spännande men kanske också otryggt och krävande. Ibland beror bytet på att familjen flyttar. Oftast sker dock dessa byten i samband med ett nytt skolår och att eleverna blir äldre. Det är vanligt att man byter skola när man börjar i sexan eller sjuan.

Skriv och berätta om ett eller flera byten av skola eller klass. Beskriv hur det var både före och efter bytet och gör jämförelser. Utforma gärna din berättelse som en *novell*.

Analys av ämnet

Det här ämnet öppnar för att berätta om en eller flera avgränsade händelser, byte/byten av skola eller klass. Det kräver också ett före-och-efter-perspektiv, dvs. skribenten förväntas jämföra och dra slutsatser. De egna erfarenheterna har många elever, men reflektionerna kring förändringen kräver självinsikt och överblick för att bli intressanta. Eleven kan välja mellan att berätta något självupplevt eller att i novellens form spetsa till ett händelseförlopp där det självupplevda kanske blandas med fiktion.

Vi visar tre texter av olika kvalitet upp till nivån Väl godkänd.

Elevtext 4

Att byta skola

Idag skulle det ske. Kalle har gruvat sig ända sedan dom flyttade till Arvika, Idag började skolan. Kalle bodde i Rotebro först och gick ettan till sexan där och sen skulle han börja högstadiet inne i stan med massa kompisar men så blev det inte, hans pappa som var chef innom Eriksson hade varit tvungen att flytta till Arivka där huvudkontoret låg så hela familjen flyttade med. Det kändes som om alla tittade på kalle i bussen, och bussen tog en evighet, det kändes som om bussen körde i 10 km/h. Tillslut så såg han skolan som ett mörkt svart hus med jätte stora nior som var livsfarliga. Kalle gick med tunga steg in i skolan och till sal 14 där han skulle vara han gick in och alla såg jätte snäll ut och läraren var en ung snygg tjej allt blev toppen på den nya skolan och tack vare att han började i 7:an så var det ju fler som inte kände varan så han lärde känna alla och fick bra betyg och levde lycklig i alla dar.

Slut

Kommentar och bedömning

Den här lösningen når *inte* upp till kursplanens mål.

Berättelsen börjar löftesrikt och effektivt, men redan på andra raden börjar skribentens problem – hur ska bakgrunden, det som hände före skolbytet, beskrivas? Lösningen blir en lång och informationstät mening som omedelbart följs av hur skribenten känner sig i bussen på väg till den nya skolan, där han fruktar det värsta. Den avslutande långa meningen summerar att allt blev lyckat och bra och att huvudpersonen ”levde lycklig i alla dar”, ett möjligen ironiskt försök att efterlikna sagans form.

Beståndsdelarna till en bra text finns i denna korta skildring. Bakgrunden är familjens flytt till en ny ort. Tidigare förväntningar på högstadiet i stan grusades därmed, men alltför många obesvarade frågor lämnas åt läsaren. Beskrivningen av den första bussresan in mot den nya skolan är textens bästa del som kunde ha rymt mycket mer av reflektioner. Slutet är visserligen lyckligt men poänglöst framställt och outvecklat.

Det finns flera ord och formuleringar i texten som tyder på ett välutvecklat talat språk: ”gruvat sig”, ”hade varit tvungen”, ”gick med tunga steg”. Trots förtjänsterna visar den skrivna texten stora brister – i uppläggning och fördjupning av innehållet, i interpunktion och i stilistisk säkerhet.

Elevtext 5

Att byta skola

Från förskolan till 6:an gick jag i en liten skola, en väldigt liten cirka 23 elever.

Nu när jag går i 9:an så vet jag att den skolan har betytt mycket för mig, jag fick lära mig så mycket.

Jag fick ta mycket ansvar redan i låg o mellanstadiet eftersom vi jobbade som vi själv ville.

På måndagen skrev i in de saker vi skulle göra i veckan i en planeringsbok, sedan fick vi jobba på hur vi själv ville.

Ingen sa nu ska ni räkna eller nu ska du skriva uppsats, det var upp till en själv att göra klart planeringen tills på fredag om man inte var klar fick man ta hem.

I min skola hade man också många muntliga redovisningar ,en gång i veckan fick man redovisa för hela skolan. Vissa kanske skulle tycka det är hemskt men jag är van.

Jag började redovisa när jag gick i förskolan. Redovisningen kunde handla om allt möjligt, en forskning eller kanske en novell.

Det jag lärde mig från 1:an-6:an tog jag med mig till 7:an, o det har gått jätte bra, jag var inte nervös när vi skulle redovisa inför klassen. Sen så har jag inte några större problem med ansvaret man fått i högstadiet. Ibland tänker jag tillbaka till min förra skola o saknar det men jag skulle inte vilja gå där nu när jag går i 9:an eftersom det går så lite elever där.

Kommentar och bedömning

Den här texten har bedömts som *godkänd* och är ett exempel på lägsta nivå för detta betyg.

Skribenten har valt att beskriva hur mycket hennes tidigare skolgång givit henne i fråga om säkerhet och kunskaper inför bytet till högstadiet som hon nu avslutar. Hon skriver om planering, ansvarstagande och om muntliga redovisningar i den lilla skolan som varit till nytta under högstadietiden i en, som läsaren antar, mycket större skola. Texten ger en sympatisk men ganska oreflekterad bild av båda skolorna och lämnar många frågor obesvarade. Skildringen kunde lika gärna ha hört hemma under rubriken Lära för livet.

Språket är vardagligt och felfritt om man undantar satsradningar och mindre lyckad styckeindelning. Det tycks dock inte räcka till för att göra texten intressant, t.ex. som skribentens redskap för att fundera över för- och nackdelar med den lilla skolan kontra den stora. Vad eleverna gjorde när de jobbade som de själva ville, hur de organiserade arbetet, vad de intresserade sig för i sin planering osv. konkretiseras inte. Språket är tankens redskap och det är svårt att frigöra sig från intrycket av att denna skribent har ett språk som inte är tillräckligt utvecklat för att hon ska kunna använda det i mer krävande sammanhang.

Elevtext 6

Att byta skola

När jag började sjuan var jag tvungen att byta skola. Innan har jag gått halva mitt liv i Nusebo. Nusebo är en mycket mindre skola där alla känner alla. I Nusebo gick vi i ganska små klasser som var uppdelade i klasser med två årskurser i varje.

När jag gick i sexan fick vi en tråkig och tjurig klassföreståndare från att ha haft en snäll och rolig lärare. Då kände jag att jag lika gärna kunde byta till Strandås skola redan då. Men man kan nog vänja sig vid alla lärare. Den nya läraren började ge oss läxor nästan varje dag, vilket jag nu kan vara glad för. Hade hon inte gjort det så hade det nog blivit jobbigare i sjuan.

Eftersom skolan och klasserna var ganska små så blev det ofta så att alla var kompisar med alla. Mest brukade jag däremot vara med Anton men oftast gjorde vi något som alla kunde vara med på som att spela fotboll, brännboll eller något liknande.

När jag gick i Nusebo fick jag höra en del om hur det var i Strandås. Maten i Strandås skulle vara mycket sämre och man skulle bli mobbad av niorna.

När jag började sjuan kände jag en stor skillnad. Jag fick större ansvar samtidigt som jag fick större frihet. Något jag först tyckte var ovant var att jag själv fick ha koll på tiden och schemat. I Nusebo ringde det in när lektionen började och då visste jag inte ens vad jag hade för lektion. Jag fick större frihet för jag kände inte mig så övervakad hela tiden och lärarna vaktade oss inte på rasterna.

Jag fick lätt nya vänner. Jag kände några tidigare för jag hade haft tyskalektioner i Strandås tidigare, men jag träffade helt nya från Krånge. Första veckan kommer jag ihåg att den kändes mycket lång. Jag hade nog inte ställt om mig på de långa skoldagarna. Jag började senare och slutade senare och kom därför inte hem förrän långt på eftermiddagen.

De nya lärarna tyckte jag var bättre. Nu hade jag inte bara en lärare utan en i varje ämne. Då gjorde det inte så mycket om en lärare var dålig. I Nusebo förstörde det nästan alla ämnen om man hade en dålig klassföreståndare.

Efter några veckor var jag helt inställd i den nya skolan men det var då läxorna började komma igång. Fast det var inte så farligt som jag hade trott. Jag märkte faktiskt att jag hade mer läxor i mellanstadiet. Men det började bli lite jobbigt när det började komma prov. I Nusebo hade jag knappt några prov som jag var tvungen att plugga inför, men det gick rätt bra i Strandås ändå.

Mina fördomar som jag hade hört stämde inte så bra. Maten var ganska okej men niorna var ganska stökiga, kanske inte mot mig men jag var ganska rädd för dem. Åttorna var faktiskt de som hackade på mig mer, men det var inte så farligt. De ville väl ge igen för vad de fick i sjuan. Nu när jag går i nian kan jag förstå det. Jag skulle aldrig få för mig att hoppa på en lien sju. Jag hoppas bara att det inte blir värre i gymnasiet.

Kommentar och bedömning

Den här fylliga texten har fått betyget *Väl godkänd*.

Skribenten utgår från bytet till högstadiet och gör en konkret och konsekvent jämförelse av vad hon hade tidigare, vad hon trodde om högstadiet och vad hon faktiskt mötte i den nya skolan. Lärare, läxor, vänner och ökande ansvar behandlas, exemplifieras och värderas. För- och nackdelar finns med det mesta och läggs fram och diskuteras på ett nyanserat sätt i kronologisk ordning.

Uppläggningsen är klar och redig med korrekt markerade stycken; tankegången blir därmed lätt att följa. Inledningen är kort och koncis. Det avslutande stycket fungerar som en sammanfattning och en blick mot nästa byte i skolans värld.

Meningsbyggnad och ordval ligger på en vardaglig nivå. En styrka är skribentens förmåga till konkretion och träffande iakttagelser som i textens sista stycke. En annan styrka är lediga formuleringar som också är korrekt uttryckta. Däremot görs inga reflektioner av generell natur utan skribenten stannar vid de egna, personliga erfarenheterna.

Uppgift 3. Lära för livet!

”Vi lär oss inte för skolan utan för livet.” Skolans viktigaste uppgift är att ge färdigheter och kunskaper och på bästa sätt förbereda eleverna för framtiden. I skolans alla ämnen och andra aktiviteter i skolan – klassråd, temadagar, projekt, friluftsdagar, praktik osv. – har du fått tillfälle att skaffa dig meningsfulla och användbara kunskaper och färdigheter. Skolan har nog också betytt mycket för din personliga utveckling.

Skriv en *artikel* för Ungdomsrådets tidskrift och berätta om vad ett eller flera ämnen i skolan har gett just dig i form av värdefulla kunskaper och erfarenheter.

Analys av ämnet

Ämnet ger möjligheter att skriva utredande med berättande inslag, där de egna erfarenheterna fungerar som exempel. Det blir naturligt att teman behandlas och att kronologin spelar en underordnad roll. Att texten ska kunna användas i en tidskrift som riktar sig till både ungdomar och vuxna ställer relativt höga krav på en vårdad stil och en text som är självbärande och inte alltför situationsbunden. Ämnet är krävande och har också valts av relativt få elever vid utprovningarna.

Vi visar tre exempel med betygen Godkänd, Väl godkänd och Mycket väl godkänd.

Elevtext 7

Lära för livet!

Ingress:

Skolan har som uppgift att bygga en bas åt eleverna i framtiden. Min mening är att det finns ämnen som jag tycker är onödiga.

Brödtext: Gemenskap har man alltid fått genom att gå i skolan. Resten har ändrats. Det har både kommit till nyttiga ämnen och mindre nyttiga. Jag tycker skolan är lite för mycket inriktad på allmän kunskap. Jag tror att vissa människor mår illa utav att jobba tillsammans med helt anorlunda personer. Jag tycker att man redan i sexan ska få chansen att välja inriktning beroende på, vad man är intresserad utav. Detta gör att man kan jobba tillsammans med sådana som är intresserade av samma sak som sig själv.

Om man inte har någon aning om vad man vill syssla med i framtiden så ska man ha möjlighet att fortsätta läsa allmän utbildning.

Detta tror jag kan motverka både mobbing och skolkning.

Ett exempel är sveaskolan i Lappland som har gett eleverna på skolan möjlighet att åka omkring på olika arbetsplatser för att se vad man är intresserad utav. Om detta ämne kan tas upp i större sammanhang kan flera få se alternativet. Jag kommer i alla fall försöka få detta att gå igenom.

Kommentar och bedömning

Elevlösningen har bedömts som en *godkänd* prestation och visar den nedre gränsen för detta betyg.

Uppläggningsen visar kunskap om vilka delar som ingår i en artikel: rubrik, ingress och brödtext. Olika avsnitt har markerats, visserligen inte riktigt korrekt, men som ett gott försök att träffa rätt genre. Skribenten har också tolkat uppgiften på ett rimligt sätt och behandlar övergripande frågor som samarbete och valmöjligheter. Ett konkret exempel ges men med

svag koppling till problemen mobbning och skolk. Hur exemplet ska kunna komma fler till del utvecklas inte.

Den stora svagheten är att innehållet inte utvecklas på ett begripligt sätt. De intressanta tankar som kan anas om viktiga skolfrågor: viktiga/mindre viktiga ämnen, arbetsformer och valmöjligheter förblir oklara. Skolan är exempelvis för mycket inriktad på allmän kunskap, men om man inte vet vad man ska bli ska man läsa allmän utbildning. Att praktikarbete är värdefullt kan man ana men dess för- och nackdelar kommenteras inte.

Språkligt klarar sig skribenten relativt bra även om några stavfel i texten stör. Ingressen är välformulerad och intresseväckande. Meningarnas längd och uppbyggnad varierar. Stilen är densamma genom hela texten och välvald för ämnet. Men språket räcker inte riktigt till för att reda ut och konkretisera de idéer och tankar om lärande för livet som antagligen finns hos skribenten. För ett så pass krävande ämne kan dock inte kraven ställas alltför högt.

Elevtext 8

Lära för livet

”Vi lär inte för skolan utan för livet” det har man hört vuxna säga nu i snart nio år. Är det verkligen sant? Kanske inte alltid, men på många märkvärdiga sätt har man faktiskt fått kunskaper för livet.

Svenska skolas önsningar är att alla elever ska gått ur grundskolan med så mycket kunskaper så att alla klarar sig i framtiden. Ibland spricker dessa drömmar. Orsakerna till det kan variera, men en utav de tyngsta och troligen den mest betydande orsaken är besparingar. Politikerna spara på vår framtid och det bådär inte gott för den nya generationen. Eller beror det på trotsiga elever, som vägrar att ägna sin tid åt skolan å dess arbete. Det kan nog vara både det ena och det andra. Det har blivit en ond cirkel som är svår att bryta.

Skolan är en plats för utveckling. Man träffar nya människor, man lär sig nya saker varje dag. Ibland upptäcker man vissa kunskaper man själv inte visste om att man hade. Alla människor har olika åsikter. Det känns som en erfarenhet man har lärt sig att acceptera under alla dessa år, men det var även en utav de svåraste att förstå. Att alla inte tyckte som du. Att någon kanske hade en mer rättfärdig mening, att hans argument var bättre än dina. Det sägs att den vise kan ändra sin åsikt. Det har jag lärt mig att göra.

Att man lyssnar och tänker innan man talar är en viktig del i livet man bör ta med sig. Så står det ungefär i betygskriterierna för godkänt i svenska. Det har vi fått höra dag ut och dag in, men det har också hjälpt. Svenska har fått mig mer fundersam och jag har lärt mig att argumentera, men även att diskutera. Att kunna stå för sin egen åsikt och även ”försvara” den. Om ingen gjorde sin röst hörd, hur skulle då vårt samhälle se ut? Visst beror det mycket på vilken personlighet man har och hur engagerad man är, men man har ändå en åsikt. Det har alla fast de kanske inte uttrycker den på samma sätt.

Jag brukar titta på en massa diskussionsprogram som jag försöker hänga med i. Jag ställer mig frågan ex. ”Vad skulle jag ha svarat?” Och så försöker jag svara inom mig. Det är ett sätt för mig att se om mina kunskaper som jag har lärt mig under alla dessa år i skolan fungerar i det dagliga livet. Det intressanta med det är att jag har insett att jag har aldrig lärt för skolan, jag har endast lärt för livet.

Kommentar och bedömning

Denna elevtext har bedömts som *Väl godkänd*.

Ämnet *Lära för livet* har här fått formen av en reflekterande och utredande framställning där skribenten då och då refererar till sin egen erfarenhet och i sista meningen summerar förhållandet skola–liv på ett sätt som anknyter till inledningens fråga. Varje stycke behandlar olika aspekter på ämnet från visioner som spricker av ekonomiska skäl till allmänmänskliga lärdomar: värdet av att inse att alla inte tycker likadant, att lyssna, tänka och kunna stå för en åsikt. Däremot behandlas ingenting mera specifikt. Skribenten kan ha invandrarbakgrund (men läser inte svenska som andraspråk) vilket märks när hon talar om svenska skolan och om att ”svenska har fått mig mer fundersam”, men någon uttrycklig jämförelse med andra skolsystem/språk görs inte. De egna erfarenheterna uttrycks ofta som frågor och det är inte alltid lätt för läsaren att följa med.

Språket är stilistiskt homogent och vårdat med många effektfulla vändningar: ”Att alla inte tyckte som du. Att någon kanske hade en mer rättfärdig mening, att hans argument var bättre än dina. Det sägs att den vise kan ändra sin åsikt. Det har jag lärt mig att göra.”

I några fall, främst i användningen av bestämd form, kan en viss språklig osäkerhet märkas. Sammantaget fungerar dock språket väl och skribenten vill ge ett nyanserat och vuxet intryck.

Elevtext 9

Lära för livet

Vad har skolan gett mig?

Det har väl alla frågat sig själva någon gång. Varför går jag här, dag ut, dag in; vad ger skolan egentligen?

Alla vet att skolan tar mycket. Skolan tar tid, halv nio till halv fyra, plus läxtid, men vad får vi? Vi som tvingas in i den allmänvetande medborgar-kakformen? Vi som tvingas lägga ner 12 år av våra liv i skolan, vare sig vi vill det eller inte, vad ger skolan oss? Jag skulle svara: mycket.

Varje rast tränas våran sociala förmåga och varje lunch lär man sig de allmänt accepterade reglerna för bordsskick. Varje lektion lär du dig att respektera andras åsikter och varje lektion lär du dig att samarbeta med individer vars idéer och tankar kan vara direkta motsatser till dina. Skolan är beredd att ge ofantligt mycket kunskap, om man är beredd att ta emot gåvan.

För att förklara vad jag menar ska jag berätta om min förra SO-lärare. Han var en ganska gammal man och hade varit lärare i omkring 25 år. På hans lektioner blev det alltid diskussioner om allt möjligt. Ämnet varierade och kunde vara vad som helst som någon ville prata om. Ibland var det globalisering och samhällsstereotyper och ibland kunde det vara ateism och feminism. SO-läraren lyckades dock alltid, på något sätt, att styra samtalsämnet till det han ville lära oss på lektionen. Han fick oss att ta ställning i olika frågor (drogpolitik, dödsstraff, EU, etc.) som vi annars aldrig ens skulle tänka på. Han fick hela klassen (och då menar jag hela klassen inklusive de elever som vanligtvis inte ens lyssnar på läraren) att engagera sig i samhällsfrågor och han lyckades att träna hela klassens diskussionsförmåga.

Nu, när jag har börjat i gymnasiet, märker jag hur mycket lättare det är för mig att diskutera än för andra. Förra veckan gick vi genom grunden för retorik i svenskan. Hela klassen delades upp i små grupper som efteråt parades ihop. Grupperna fick sedan komma överens om ett påstående som ena gruppen skulle försvara och den andra skulle attackera.

Efter lite forskning om Hollands ”coffee-bars” gick diskussionen utan problem och min grupp lyckades snabbt med att övertala resten av klassen att legalisering av droger skulle, till slut, leda till skapandet av fler problem än vad det skulle lösa.

Skolan ger eleverna flera erfarenheter, varav konsten att diskutera är ett, som man använder senare i livet. Det beror självklart på lärare, skola, studiemedel och elev, men vissa saker lär man sig för livet.

Kommentar och bedömning

Elevens text har fått betyget *Mycket väl godkänd*. En del utprovningar görs i början av höstterminen när eleverna börjat i ettan på gymnasiet, därav hänvisningen i slutet av texten.

Den här kontrastivt uppbyggda texten tar ett brett grepp över ämnet Lära för livet, men lyckas samtidigt ge konkreta exempel som förankrar reflektionerna i en lätt igenkännlig skolmiljö. Skribenten drar sina slutsatser om det värdefulla lärandet och även om slutet inte är lika elegant som början är det ändå en klok summering.

Stilen är säker och medveten med retoriska frågor, upprepningar och kontraster som bygger upp bilden av skolan. Språket är ledigt och vådat och skribenten väjer varken för nybildningar som den ”allmänvetande medborgar-kakformen” eller offentligt språk som ”globalisering” och ”samhällstereotyper”.

Så här ledigt, intresseväckande och säkert skriver naturligtvis inte många elever om ett relativt svårt ämne. Men visst är det intressant att se spännvidden och uppmuntrande att få en skolbild som denna!

Uppgift 4. Min syn på skolan

Skolministern vill förändra skolan och vänder sig därför till Sveriges alla elever i skolår 9. Eleverna blir ombudda att skriva ner sina synpunkter på vad som är bra och vad som är dåligt i skolan. Ministern ber också om förslag på tänkbara förbättringar. Efter snart nio år i skolan är du en av experterna!

Skriv ett *brev* till skolministern om dina erfarenheter av skolans brister och förtjänster. Ge förslag till hur 2000-talets skola ska se ut.

Analys av ämnet

Ämnet *Min syn på skolan* är entydigt i fråga om mottagare och genre. Skolministern får i brevform del av elevens synpunkter. Både bra och dåliga sidor bör behandlas, men betoningen får gärna ligga på förslag till förbättringar. Om dessa områden får olika stort utrymme kan det accepteras, men om exempelvis endast klagomål framförs kan texten inte få något högt betyg även om den skulle vara välskriven. Brevformen kräver både hälsnings- och avslutningsfraser och mottagaren som offentlig person uppfordrar skribenten till att uttrycka sig klart, tydligt och gärna slagkraftigt. Uppgiften innebär också att texten inte bör bli alltför personlig – åtminstone förslagen ska kunna vara av allmänt intresse för skolans värld.

Vi visar tre exempel och för ett jämförande resonemang om kvaliteten mellan dem.

Elevtext 10

Hejsan.

Eftersom du har gått ut och bett om våra synpunkter på skolan, så tänkte jag ta chansen att göra mina små anspråkliga synpunkter hörda. Detta tycker jag är ett bra initiativ av dig, att vi nior får vara med som "expertpanel".

För att det inte ska bli för svårt för dig som inte går i skolan, så delar jag upp det på ett lätt sätt, som nackdelar och fördelar.

Fördelar med skolan är, som jag kom på, att det finns utbildade lärare på skolan, undantag några få. Det är bra undervisning, och bra material. Vi får nya skol böcker i nästan alla ämnen.

Nackdelar med skolan är däremot lite mer. Den största nackdelen är nog att det inte finns pluggrum. Det vill säga att om man har en håltimme på en timma och vill plugga inför ett prov, så är det nästan omöjligt. Det är snackigt över allt, även i biblioteket, så det borde finnas ett klassrum som man kan sitta i, så man i lugn och ro kan plugga.

En annan stor nackdel är att man aldrig blir mätt när man går ner till matsalen, för att äta. Skolans mat är begränsad, i allafall här hos oss t ex panbiffarna är jätte små, nästan som 2 kött bullar, och man får bara ta två panbiffar. Lite mer variation i maten skulle med vara bra. Alltid kött, potatis och fisk.

Nu när jag tänker på det så hittar jag en överlägsen nackdel, och det är lärar-byten. Vi har haft kanske 15–20 lärar-byten, och runt tio av dem har varit i ett ämne, fysik. Hur enkelt är det och få bra betyg då?

Andra små nackdelar är att det är för stora klasser, dålig hygien i klassrummen och för liten skola. Denna skolan är utsedd till 300 elever medan vi är ca 350 elever, och det leder till brist på saker att göra, och då blir det stökigt och bråkigt.

Var det nog med synpunkter? Har du några frågor, eller om det var något du inte riktigt förstod, så kan du skicka ett e-mail.
Dum?@hotmail.com
mvh Experten från Dumsö skola

Kommentar och bedömning

Texten bedöms vara en *godkänd* prestation i ämnet.

Textens förtjänster ligger i sättet att ta sig an uppgiften. Den här eleven har skrivit ”på riktigt”. Brevformen är tydlig och det finns ett klart tilltal. Skribenten driver lite grand med mottagaren (”för att det inte ska bli för svårt för dig som inte går i skolan”) men också med sig själv (”dum?@hotmail.com”).

Texten hänger ihop med tydlig inledning och avslutning. Däremellan avhandlas skolans förtjänster och brister. Förtjänsterna är snabbt avklarade i tre meningar utan några reflekterande kommentarer. Bristerna är det som skribenten ägnar mest utrymme åt och hon uppehåller sig vid det påtagligt synliga; ont om plats, brist på mat, lärarbyten. Två konkreta förslag till förbättringar ges – klassrum för studier på håltimmar samt mer varierad skollunch. Resonemang kring undervisning och inläring saknas helt. Eftersom brevskrivaren uppehåller sig kring det som rör just hennes skola, kan man tycka att detta är ett brev som snarare är riktat till rektorn än till skolministern.

Språket är vardagligt och ligger nära talet. Skribenten försöker finna för sammanhanget korrekt ord, men lyckas inte alltid som i ”mina små anspråkliga synpunkter”. De korta styckena stör läsningen liksom en hel del särskrivningar. Meningsbyggnad och interpunktion fungerar ändå i stort sett väl.

Elevtext 11

Min syn på skolan!

Hej skolministern!

Jag heter Pål Lindkvist och jag går i 9A på Dumsö skola. Ni ville att vi skulle komma med förslag på hur 2000-talets skola skulle se ut och jag har ett par förslag här.

Jag har märkt, nästan varje dag, att det finns elever som inte har något sunt förnuft och kan därför inte vara tysta eller sitta stilla och sådana saker.

Det medför ju i sin tur att alla andra elever får svårt att koncentrera sig på det de ska göra.

Men det värsta av allt är att lärarna inte gör så mycket åt det, så eleverna lär sig aldrig hur man ska uppföra sig. Det som oftast händer är att eleverna får gå ut från klassrummet och sen prata med sin klassföreståndare, sen är det inte mer ...

Så jag tycker att man, på varje skola, ska anställa en extra lärare som kan ha alla dessa elever i ett enskilt klassrum. De får inte gå darifrån förens lektionen är över och om de inte kan vara lugna och inte lära sig något får de helt enkelt skylla sig själva, det är ju trots allt vi som går i skolan för att lära oss och sen få ett yrke.

På detta sätt störs inte de elever som vill jobba.

Det finns ett sätt till som kanske kan fungera ...

På elevernas fritid ska de få delta i en kurs angående ”Ansvar”.

Om man ser till att eleven går på kursen och lär sig vad ansvar är så kanske de förstår att de måste ta ansvar för sig själva och för sin framtid.

På min skola finns det inte så mycket att göra mellan lektionerna. Vi har en fritidsgård där det säljs godis m.m. Vi har också ett bibliotek där man kan sitta och läsa, och en sal med datorer som oftast är låst.

På fredagar är biblioteket stängt, fritidsgårdens personal kanske är på någon kurs och datorsalen är låst.

Det finns inte så mycket att göra då, så man sitter i korridoren och pratar med varandra, ibland pratar vi inte alls ...

Så då tänkte jag att man kan införa en spelhall på skolorna, så att man kan lära sig spela klassiska Casino-spel utan pengar förstås.

Det kanske kommer att kosta mycket men man får ha vakter som ser till att allt håller och att om någon tar sönder något så får han eller hon ersätta det.

På en del skolor får eleverna vara med och bestämma när det ska byggas om på skolan, och det är ju bra men på vissa skolor byggs det om utan en tanke på eleverna. Som t.ex. på min skola, det hade bestämts att innertaket skulle bytas i en korridor. Taket byttes och man satte in nya lampor som gav så obehagligt ljus att man inte ville vara där. Jag vet inte direkt vad man kan göra åt saken förutom att prata med rektorn så mycket som möjligt.

Mobbning är ju också ett vanligt problem i skolorna och oftast blir det ju bara en tillsägning och hemringning till föräldrarna, men sen blir det inte så mycket mer med den saken. I värsta fall blir det väl att de får prata med rektorn.

Jag tycker det är fel att mobbarna kommer undan så lätt, så jag ger ett tips på hur man kan hantera dem:

Jag tycker att mobbaren ska bli avstängd från skolan och att han inte får gå dit på en viss bestämd tid. Då får eleven ingen undervisning men lär sig nog till slut att man måste lära sig någonting i livet.

Det var ett par problem som finns i de flesta skolorna, och jag vet inte vad ni tycker om förslagen på hur det ska förbättras, men det är ju bara en liten del av allt.

Tack för att ni ville ha vår hjälp, och lycka till med förbättringar till 2000-talets skola.

Med vänliga hälsningar
Pål Lindkvist
Dumsö skola 9A

Kommentar och bedömning

Detta ganska fylliga och innehållsrika brev har bedömts med betyget *Väl godkänd*.

I brevet behandlas fyra ganska vanliga skolproblem: brist på lugn och ro under lektionerna, sysslöshet under raster och håltimmar, brist på medbestämmande gällande skolmiljön samt mobbning. För vart och ett av de här problemen för skribenten ett allmänt resonemang, ger konkreta och emellanåt träffande exempel från sin egen skola ("ibland pratar vi inte alls...") samt ger förslag på förbättringar. Detta ger brevet en klar struktur med tydligt fokus på ämnet. Man kan möjligen ifrågasätta om alla förslagen är särskilt väl genomtänkta, Casino på skoltid till exempel.

Inledning och avslutning gör brevformen tydlig. Liksom i föregående elevexempel förekommer direkt tilltal, men här finns en större ansträngning till korrekthet.

Även i det här brevet koncentreras resonemanget till den konkreta skolmiljön, men här lyfts det från att gälla enbart den enskilda skolan till något som känns igen hos de flesta skolor. Innehållet är därmed bättre anpassat till mottagaren, det vill säga skolministern.

Inte heller denna skribent säger något om ämneskunskaper, undervisning eller inläring. Detta anses vara en brist och en av orsakerna till att betyget stannar vid Väl godkänd. Skolans förtjänster skulle kunna uttryckas tydligare, men i detta brev ligger fokus på förslagen.

Språket fungerar väl och eleven gör få formella fel. Meningsbyggnaden är omväxlande och det finns en strävan efter varierat ordval som passar i sammanhanget. Styckeindelning finns, men är inte helt korrekt.

Elevtext 12

Min syn på skolan

Bäste skolministern,
jag hörde att du behövde hjälp och även om jag inte har så många idéer så tänkte jag skriva ner några tankar om skolan i alla fall.

Det första jag kommer att tänka på när det gäller förbättringar i skolan är betygssystemet. Jag förstår verkligen inte varför vi gick ifrån det gamla systemet med fem steg. Felet med det vi har idag är att eftersom det bara finns tre steg så blir det ett mycket bredare betyg. Det kan t.ex. vara en väldigt stor skillnad på två elever som båda har VG. Den ena kan ha ett väldigt svagt och den andra ett väldigt starkt VG men på pappret står det att de båda är lika bra. Det märks att inte lärarna heller tycker att dagens system är särskilt bra. Jag känner nämligen inte till många lärare som inte sätter ut G-, G+, VG-, VG+ och MVG- på prov och arbeten. Som exempel kan jag nämna att jag själv ha fått VG+++ på ett SO-prov. Jag tycker att vi bör återgå till ett siffersystem med en femgradig skala eller åtminstone öka antalet betygssteg.

Jag (och många med mig) är av den åsikten att skolidrottens timmar bör öka från de en eller två timmar man vanligtvis har idag till minst tre eller fyra timmar i veckan. Anledningen är att det är bevisat att studieresultaten stiger om eleverna rör på sig mer. Dessutom är det många ungdomar idag som rör sig väldigt lite eller inte alls på sin fritid. Jag tror att den gruppen elever inte bara skulle öka sina studieresultat utan även förbättra sin fysiska hälsa genom mer skolidrott.

En annan sak som jag har tänkt på är att dagens skola gynnar de starka, de som har lätt för att lära och de som är någorlunda studiemotiverade. För att ändra på det här tror jag att det behövs fler lärare på skolan. Fler lärare som kan ge extra hjälp och stöd åt de elever som behöver det och som kan uppmärksamma vilka elever som faktiskt behöver extra hjälp. När det gäller det sistnämnda så känner jag till ett litet skräckexempel. På min skola har det gått en elev som har dyslexi. Inget konstigt med det, det är ett ganska vanligt problem. Det konstiga är att detta inte upptäcktes förrän eleven slutat grundskolan. Han gick i skolan i nio år utan att någon märkte det. När han lämnade in prov blanka trodde man att han var en provokativ elev som struntade i skolan. Så var det tydligen inte. Det här var visserligen flera år tillbaka och mycket har hänt sen dess men det är ändå skrämmande. Fler lärare behövs alltså och de behövs nu.

Så har vi kommit fram till en för mig viktig detalj i livet, maten! Jag måste säga att vi faktiskt har helt okej skolmat men det finns ett par förbättringar som bör göras. Det bästa vore om all mat kunde lagas på plats istället för att hålla på och transportera maten hit och dit. Vidare tycker jag att det ska finnas två rätter att välja på, t.ex. en kötträtt och en fiskrätt eller en vegetarisk och en annan rätt. Då bör de flesta tycka om någon av rätterna och kunna äta sig mätt. En annan sak som är viktig är att man får just det, äta sig mätt alltså. Därför borde man få ta så mycket mat man vill ha och inte behöva äta knäckebröd för att bli mätt. På min skola har vi ganska fin matsal och det tror jag är viktigt för matrons skull. Blommor (plast går jättebra), glada färger och en lugn miljö i matsalen tror jag skulle göra underverk för många skolor. Anledningen till att jag tycker att matsalen och maten är viktig är att elever som äter bra i skolan koncentrerar sig bättre och på så sätt ökar sina studieresultat.

Jag förstår att de flesta förslag jag har kostar mycket pengar men det är saker som jag tror verkligen skulle göra skolan bättre. Därför tycker jag att ni kan ha dessa tankar (som jag är övertygad om att många andra har) i bakhuvudet när ni funderar på hur ni kan göra skolan bättre. Som avslutning vill jag bara säga att även om det jag har skrivit mest har berört förbättringar så anser jag att vi har en väldigt bra skola i Sverige om man jämför med många andra länder. Men bra kan bli bättre!

Tack för ordet,

Malin Pettersson, Sjönäs skola

Kommentar och bedömning

Det här brevet som innehåller kritiskt och väl underbyggt resonemang når betyget *Mycket väl godkänd*.

Även den här skribenten behandlar konkreta problem som för lite idrott på schemat och för lite skollunch. Men det som skiljer detta brev från de båda föregående är att problemen här kopplas till inläring. I elevtext 10 konstaterar skribenten bara skolmatens små portioner, medan den här eleven talar om hur viktig skollunchen är för koncentrationen. När hon förespråkar mer idrott i skolan gör hon det för att ”det är bevisat att studieresultaten stiger om eleverna rör på sig mer”. Förslagen är alltså intressanta för alla skolor, inte bara den egna. Texthäftets material har dessutom utnyttjats på ett förtjänstfullt sätt.

Perspektivet i det här brevet är vidare än i de andra breven till ministern. Man förstår att detta är en elev som lyckats väl i skolan. Hon berättar ju om sitt VG+++ i SO! Icke desto mindre har hon uppmärksammat och har förståelse för de elever som behöver extra hjälp i skolan. Hon skriver engagerat om en elev med dyslexi som varit missförstådd genom hela grundskolan. Uppläggningsen i detta stycke är elegant – korta meningar varvas med långa och styckets sista mening uttrycks med emfas: ”Fler lärare behövs alltså och de behövs nu.”

Språket fungerar utmärkt. Skribenten är stilistiskt säker, ordvalet är varierat och precist, till exempel ”provokativ elev”, ”det är ändå skrämmande”, ”ni kan ha dessa tankar i bakhuvudet” (vår kursivering).

Som helhet kan man säga att detta är ett sakligt och korrekt brev. I vissa stycken kan man kanske tycka att det är i präktigaste laget, men det må i så fall vara hänt. Innehållet är rikt, allsidigt och väl framfört, vilket motiverar det höga betyget.